

Střední škola obchodní a Vyšší odborná škola,
České Budějovice, Husova 9

**PROGRAM
PROTI
ŠIKANOVÁNÍ**

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-211492016). Program proti šikanování je součástí Preventivního programu. Za realizaci a hodnocení je odpovědná ředitelka školy Mgr. Jarmila Benýšková. Tvorbu koordinovala výchovná poradkyně Mgr. Jana Šimánková ve spolupráci s Mgr. Ivou Káralovou, na jeho přípravě a realizaci se podíleli a podílejí pedagogičtí pracovníci školy. S Programem proti šikanování budou prokazatelně seznámeni žáci a jejich zákonní zástupci vždy na začátku školního roku. Žáky seznámí s Programem proti šikanování třídní učitel, zákonným zástupcům se předá dopis (viz příloha I). Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí.

Program proti šikanování stanovuje smysluplnou strukturu programu prevence a řešení šikanování mezi žáky Střední školy obchodní a Vyšší odborné školy, České Budějovice, Husova 9. Hlavní součástí programu je krizový plán, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde.

Škola či školské zařízení má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., (Školský zákon), je škola povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí (msta agresorů), ale i pachatelů a dalších účastníků.

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu **stádia**

- zrod ostrakismu
- fyzická agrese a přitvrzování manipulace
- vytvoření jádra
- většina přijímá normy
- totalita neboli dokonalá šikana

a **formy**

- verbální šikana – přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana)
- fyzická šikana – přímá a nepřímá
- smíšená šikana, kombinace psychické a fyzické šikany

Prevence šikany a její minimalizace souvisí s dobrou komunikací jednotlivých pracovníků školy. Organizace chodu školy musí umožňovat častou, pružnou a efektivní komunikaci o problémových jevech. Kdykoliv si někdo z pracovníků školy všimne příznaků nezdravých vztahů a nevhodného chování k některým žákům, neprodleně to sdělí třídnímu učiteli, výchovnému poradci, školnímu metodikovi prevence, vedení školy. Každý řešený případ je nutné „dotáhnout“ – shrnout postupy a výsledky řešení a náležitě informovat zúčastněné strany.

13 komponentů programu proti šikanování dle Dr. M. Koláře

Následující komponenty v sobě musí Program proti šikanování zahrnovat, má-li být úspěšný.

1. Společné vzdělávání pedagogů a supervize odborníků „zvenčí“
2. Vytvoření užšího realizačního týmu v rámci školy
3. Zmapování skutečné situace ve škole a motivování učitelů ke změně
4. Společný postup pedagogů i rodičů při řešení případů šikanování – krizový plán
5. Prevence v třídnických hodinách
6. Prevence ve výuce
7. Prevence ve školním životě mimo výuku (celodenní, víkendové akce,...)
8. Účinný ochranný režim (dozory, třídní pravidla, schránka důvěry,...)
9. Spolupráce s rodiči
10. Školní poradenské služby
11. Spolupráce se specializovanými zařízeními
12. Dobré vztahy se školami v okolí
13. Průběžné vyhodnocování situace ve škole (evaluace)

1. SPOLEČNÉ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

Pracovníci školy se průběžně zúčastňují vzdělávacích seminářů, projektů a akcí. Informace a různé materiály se předávají dále během pravidelných měsíčních porad pedagogického sboru.

2. VYTVOŘENÍ UŽŠÍHO REALIZAČNÍHO TÝMU V RÁMCI ŠKOLY

Na řešení šikany se podílejí:

- Třídní učitelé
- Školní metodik prevence
- Výchovný poradce
- Vedení školy
- Učitelé odborného výcviku

3. ZMAPOVÁNÍ SKUTEČNÉ SITUACE VE ŠKOLE A MOTIVOVÁNÍ UČITELŮ KE ZMĚNĚ

Pracovníci školy si uvědomují důležitost zvládnutí efektivní komunikace s žáky jako podmínky rozvoje bezpečného prostředí. Znají důležitost prevence i postupy řešení při zjištění problémů. Jsou si vědomi, že vytvoření a udržování bezpečného klima ve třídě (škole) je dlouhodobou záležitostí.

V průběhu školního roku budou ve třídách uskutečněna šetření sociálního klimatu třídy s cílem vytýpat „možné neoblíbené žáky“ v třídním kolektivu.

4. SPOLEČNÝ POSTUP PEDAGOGŮ I RODIČŮ PŘI ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ ŠIKANOVÁNÍ

Metody vyšetřování šikanování

1. Situace, které škola zvládne řešit sama (postupy pro počáteční stádia šikanování a rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování)

POSTUPY PRO POČÁTEČNÍ STÁDIA ŠIKANOVÁNÍ

Standardně podezření o výskytu šikany vyšetřuje školní metodik prevence ve spolupráci s výchovným poradcem a dalším pracovníky školy.

Pokud žák nahlásí učiteli podezření, že je někdo šikanován, nebo je někomu ubližováno, učitel spolu s žákem vyplní formulář *Podezření o šikaně nebo ublížení žákovi* – Příloha III) a předá jej školnímu metodikovi prevence.

Školní metodik prevence nebo jiná pověřená osoba vyšetřováním:

1. Uskuteční rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi

Rozhovor je nutné písemně zaznamenat do příslušného formuláře (viz příloha IV) a opatřit podpisy zúčastněných.

2. Nalezení vhodných svědků

Opět je nutné rozhovor písemně zaznamenat do příslušného formuláře (viz příloha IV) a opatřit podpisy zúčastněných.

3. Individuální, případně konfrontační rozhovor se svědky

(nikoli však konfrontace agresorů s obětí)

4. Zajištění ochrany obětmi

O skutečnosti jsou taktně (ne před ostatními žáky) informováni vyučující, kteří budou vyučovat ve třídě, kde je podezření šikanování. Vyučující zajistí, aby oběti nebylo dále ubližováno.

5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Rozhovor je nutné písemně zaznamenat do příslušného formuláře (viz příloha IV) a opatřit podpisy zúčastněných.

Při vedení rozhovoru se zúčastněnými je třeba vědět na co se zeptat a jak. Pracujeme s neverbálními technikami (pohled do očí, tělesná blízkost,...). Jiná forma rozhovoru probíhá s oběťmi, agresory a rodiči. Při rozhovoru s obětí je třeba aktivně naslouchat (citlivě a laskavě). Důležité je, aby žák pocítil naprostou důvěru v nás. Řekneme mu, kdo se o tom dozví – rodiče, třídní učitel, vedení školy, ale v žádném případě ten, kdo mu ubližuje. Důležité je přimět žaka k tomu, aby se rozhovořil – žaka povzbuzujeme, parafrázujeme, zrcadlíme jeho pocity, shrnujeme, potvrzujeme, užíváme neutrální slova, měníme tón hlasu. Rozhovory s žáky probíhají tak, aby ostatní nevěděli, že vyšetřování probíhá. Maximální snaha směřuje k tomu, aby byl odhalen agresor a oběť uchráněna. Během rozhovorů se zúčastněnými jsou dle situace přítomni vedení školy, třídní učitel. Ke každému případu přistupujeme individuálně.

O závěru vyšetřování jsou informováni třídní učitelé zúčastněných žáků, jsou jim předány příslušné kopie záznamů a je jim doporučen další postup – práce se třídou.

Výše popsané kroky vyšetřování nejde časově vymezit. Je nutné, aby pedagog postupoval citlivě a nezanedbal důležité momenty.

Rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování

1. Ostrakismus

Počáteční a nejmírnější stádium, kdy je postižený jedinec izolován. Oběť nemá žádné kamarády, nikdo ji nebere vážně. Komunikace s ostatními žáky probíhá převážně negativně (posměšky, nadávky, hanlivé přezdívky). Na účet žaka se konají různé „přátelské“ legrácky a vtípky, které oběti směšné nepřipadají, ale často to nedává najevo. Oběť se necítí v kolektivu dobře, je neoblíben, neuznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky.

Šikanování lze předcházet efektivně, dlouhodobou prací se třídou a vytvářením tzv. příznivého třídního klimu. Rámcový třídní program předpokládá orientaci pedagogů v problematice šikanování, obzvláště v práci se skupinovou dynamikou. Rámcový třídní program si třídní učitel vypracovává a plní sám podle toho, jak zná svou třídu, dokáže pracovat s jednotlivými technikami a metodami práce a uzná za vhodné dle aktuálního stavu jeho třídy. Třídní učitel si vypracovává rámcový třídní program na začátku školního roku (do konce září), v průběhu jej může měnit. V červnu program vyhodnocuje. Školní metodik prevence a výchovný poradce je třídním učitelům k dispozici, doporučuje literaturu, konzultuje, pomáhá při tvorbě programu.

Cestou ke změně třídní dynamiky je „komunitní model práce“. Učitel dle svých možností a potřeb žáků prokládá výuku vhodnými pedagogickými postupy, které mají za cíl vytvářet ve třídě pozitivní klima - stanovení třídních pravidel soužití. Vytvořit ze třídy „kolektiv“ není záležitostí týdne, ani měsíce, ale jde o systematické vedení třídy v průběhu

celého vyučování, školního roku. Všichni pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci musejí „táhnout za jeden provaz.“ Žáci musejí vědět, co se smí, co se nesmí, co je přijatelné, nepřijatelné.

2. Situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná součinnost se specializovanými institucemi a policií:

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitelka školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR. Dále ředitelka školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin, popř. opakovaně páchá přestupky, ředitelka školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Při výbuchu brutálního skupinového násilí (tzv. školní lynčování) je nutný následující **okamžitý** postup:

- překonání šoku pedagoga a bezprostřední záchrana oběti
- domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti
- nahlášení policii
- vlastní vyšetřování (viz výše)

Potrestání agresorů:

Pro potrestání agresorů lze užít následující běžná výchovná opatření:

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy.
- Snížení známky z chování.
- Převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny.
- Doporučení rodičům obětí i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení střediska výchovné péče pro děti a mládež (dále SVP) nebo v nestátních organizacích majících obdobnou náplň činnosti jako SVP.

V mimořádných případech se užijí další opatření:

- Doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu.
- Podání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.
- Vyrozumění policejního orgánu, došlo-li k závažnějšímu případu šikanování.

Oběti šikanování se doporučuje nabídnout psychoterapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského pracoviště.

Po prokázání šikany ve třídě je třeba následně se třídou pracovat – v rámci vlastních sil nebo využít odborníky „zvenci.“

5. PREVENCE V TŘÍDNICKÝCH HODINÁCH

Prevence není vázána pouze na třídnické hodiny, ale probíhá celým vyučováním, kdy se učitel ve vhodné okamžiky zaměřuje na činnosti rozvíjející pozitivní vztahy a provádí zpětnou vazbu. Žáci jsou seznamováni s následujícími tématy a jsou u nich rozvíjeny dovednosti:

- Co je a co není šikana.
- Co je a co není „bonzování“.
- Jakým způsobem se zastat oběti.
- Jak vhodným způsobem vyhledat pomoc.

6. PREVENCE VE VÝUCE

Prevence ve výuce vychází z faktu, že učitelé vnímají důležitost vytváření bezpečného prostředí ve třídě. Soustředí se na rozvoj pozitivních vztahů, umožňují rozvoj spolupráce a zpětnou vazbu. Žáci by měli znát a umět pracovat v kruhu, být otevřeni skupinové práci, vyjadřovat se slušně a otevřeně při zpětné vazbě.

Pracovníci školy se snaží vyhnout metodám a technikám, které zvyšují či vytvářejí napětí – ironizování, zesměšňování, častý křik, nenaplněné hrozby, srovnávání jednotlivých tříd a žáků.

7. PREVENCE VE ŠKOLNÍM ŽIVOTĚ MIMO VÝUKU (CELODENNÍ, VÍKENDOVÉ AKCE,...)

Stejně tak jak ve škole, tak i mimo ni, jsou si pracovníci školy vědomi důležitosti preventivního působení.

8. ÚČINNÝ OCHRANNÝ REŽIM

O přestávkách věnují dozory náležitou pozornost a předcházejí situacím, které by mohly vyústit v ublížení žákovi. Výchovný poradce monitoruje situaci ve třídách. Žáci mají možnost v případě potřeby využít konzultačních hodin výchovného poradce a školního metodika prevence.

9. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Snahou školy je neustále zefektivňovat spolupráci s rodiči následujícími prostředky:

- pořádání Dnů otevřených dveří
- spolupráce při řešení problémů
- vzájemné informování
- zapojení rodičů do akcí školy
- konzultační hodiny výchovného poradce a školního metodika prevence

Škola je otevřená návštěvě rodičů kdykoliv v průběhu dne.

Při podezření na šikanování žáka je nezbytná spolupráce školního metodika prevence, vedení školy, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. V průběhu vyšetřování nebo bezprostředně po skončení jsou prokazatelně seznámeni zákonní zástupci žáků se situací, je jim nabídnuta pomoc (sepsání záznamu rozhovoru jednání s rodiči - příloha V). Kontakty na zákonné zástupce žáků jsou uvedeny v pedagogické dokumentaci jednotlivých tříd.

10. ŠKOLNÍ PORADENSKÉ SLUŽBY

Poradenské služby na škole poskytují: výchovný poradce a školní metodik prevence v konzultačních hodinách nebo kdykoliv po domluvě.

11. DOBRÉ VZTAHY SE ŠKOLAMI V OKOLÍ

Škola pořádá a zúčastňuje se různých meziškolních soutěží a aktivit (turnaje ve sportovních disciplínách, soutěže v rámci prevence rizikového chování, apod.)

12. SPOLUPRÁCE SE SPECIALIZOVANÝMI ZAŘÍZENÍMI

Pedagogicko psychologická poradna České Budějovice

Magistrát města České Budějovice- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

13. PRŮBĚŽNÉ VYHODNOCOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE (EVALUACE)

Školní metodik prevence vede průběžné záznamy o řešení případů, jednání s rodiči, s jejichž výsledky seznamuje vedení školy, třídní učitele, ostatní pedagogické pracovníky a rodiče žáků.

Školní metodik prevence ve spolupráci s výchovným poradcem hodnotí zejména:

- třídní a školní klima (monitoring tříd), kázeň a případně i prospěch žáků
- posun v postojích a hodnotových systémech žáků

Školní metodik prevence v úzké spolupráci s třídními učiteli průběžně hodnotí pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu rámcové třídní programy – interview, dotazníky,... Cílem je objevit pozitiva programu, slepé uličky, selhání nebo nereálné nároky programu, což lze poté napravit vypracováním upravené verze pro další období.

Diagnostika šikany

Pokud chceme zjistit, zda žák není obětí šikany, musíme aktivně a citlivě sledovat reakce žáků mezi sebou, komunikaci nejen během vyučování, ale také během přestávek a poledních pauz. K podezření mohou vést různé podněty (viz níže). Mylné je se však domnívat, že šikanovaný žák se stáhne do sebe, stane se tichým a apatickým. Alarmující by měla být každá netypická změna v chování žáka. Někteří jedinci, ve snaze zalíbit se spolužákům, se stávají agresivními, drzími, vyrušují, jsou vulgární na spolužáky i učitele.

V některých případech vnesou rodiče podezření, že jejich dítě je šikanováno. S rodiči je nutné pohovořit, zapsat zápis z pohovoru. Jednání je přítomen třídní učitel, ředitel školy, školní metodik prevence, výchovný poradce (viz níže).

Přímé ukazatele – chování okolí vůči žáku

- úmyslné ponižování
- hrubé žertování a zesměšňování
- nadávky
- neustálé kritizování a zpochybňování
- poškozování a krádeže osobních věcí
- poškozování oděvu

- výsměch
- pohrdání
- omezování svobody
- bití, kopání, jiné tělesné napadání

Nepřímé ukazatele – chování nebo vzhled žáka

- strach jít ráno do školy
- záškoláctví
- opakované bolesti hlavy či břicha
- zhoršení prospěchu ve škole
- ztráta zájmu o učení
- porucha soustředění
- pobývání v blízkosti učitelů
- ustrašené vystupování
- pozdní návraty ze školy
- návraty s poškozeným a ušpiněným oděvem
- žák se vrací ze školy vyhladovělý
- modřiny, odřeniny bez věrohodného vysvětlení
- opakovaná ztráta peněz či osobních věcí
- žák žádá o peníze pod různými záminkami
- špatné usínání, noční můry
- smutná nálada
- apatie, někdy nezvyklá agresivita

Náležitou pozornost je třeba také věnovat dílčím atakům (plácnutí za krk, facka, kopanec, podražení nohou, vulgární nadávky) mezi netřídními kolektivy. Šikana je „primárně“ onemocnění třídy (kolektivu). V případech, kdy jsou žáci rozděleni do pracovních skupin je nutné pracovat i s těmito skupinami – preventivně působit a předcházet možným útokům

- nenechávat žáky ve třídě samotné
- během vyučovací jednotky dbát důsledně na kázeň
- nepřehlížet nevhodné chování žáků
- spolupracovat s třídním učitelem

Použitá literatura:

- 1) KOLÁŘ. M. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001
- 2) SBORNÍK STUDIÍ, *Děti a jejich problémy*. Praha: Sdružení Linka Bezpečí, 2005
- 3) NADACE O2, *Minimalizace šikany*. Kladno: Aisis, občanské sdružení, 2008.

Příloha I

Dopis rodičům o školním programu proti šikanování

Vážení rodiče,

přejeme si, aby se naše škola byla pro Vaše děti **bezpečným místem**, kam se chodí rády vzdělávat. Nicméně žádná škola není zcela imunní proti výskytu šikanování. Vypracovali jsme proto Program proti šikanování (jeho celé znění a související informace si můžete přečíst na stránkách naší školy www.sso.cz), který je závazným dokumentem, jak šikanování preventivně předcházet v rámci třídních kolektivů, jak šikanu řešit, apod. Abychom mohli efektivněji zachytit případné ubližování hned v počátku a účinně takové jednání zastavit, prosíme Vás o pomoc. Kdybyste měli podezření či dokonce jistotu, že je Vašemu dítěti ubližováno, bezprostředně se obraťte na ředitelku školy (telefonní číslo 387023712). Vaši informaci budeme brát velmi vážně a situaci odborně a bezpečně vyřešíme.

Děkujeme za Vaši podporu.

S pozdravem pedagogický sbor.

Příloha II

Navrhované preventivní postupy a postupy k řešení šikanování pedagogickými pracovníky školy – doslovný přepis.

- Průběžně řešit problémové situace, konflikty.
- Okamžitě diskutovat o tom, co se stalo a jak by to mělo být správně, kdo se choval špatně.
- Pozorovat chování žáků (třídní učitelé, vyučující, dozor).
- Systematicky pracovat s třídním kolektivem.
- Hovořit s žáky o vlastních pocitech a hodnotách.
- Komunikace žák – učitel – rodiče.
- Organizovat akce pro žáky, které mají docílit toho, aby žáci poznali, kdy už šikana začíná a jak se bránit.
- Sledovat absenci žáků a její důvody.
- Snažit se o vytvoření dobrých = normálních vztahů mezi dětmi ve třídě
- Vhodně zařazovat do výuky jednotlivých předmětů zásady slušného chování, co je a co není normální, vyhodnocení vhodnosti reakcí, kdo a jak se choval, reagoval, co by se ti nelíbilo.
- Snažit se neustále upozorňovat na důležitost dodržování zásad slušného chování – žák x žák, učitel x žák.
- Sledovat způsoby komunikace mezi žáky – upozorňovat na nevhodnost (vulgární slova,...)
- Dbát na dodržování řádu školy – chování během přestávek.
- Sledovat chování žáků nejen během vyučování, ale hlavně o přestávkách, vnímat jejich vzájemnou komunikaci.
- Zavádět nejen cílené rozhovory, ale získávat informace z běžné komunikace s žáky.
- Budovat důvěru mezi žákem a učitelem.
- Vypracovávat písemné práce na toto téma.
- Pěstovat přátelské vztahy mezi žáky ve třídě i s ostatními žáky školy – naučit se vzájemně si pomáhat, radit si,...
- Vštěpovat a dodržovat pravidla slušného chování – co je a co není vhodné, správné.
- Prosazování spravedlnosti mezi žáky, ochrana slabších před silnějšími.
- Vyučující sleduje chování žáků ve třídě (projevy jednotlivců – osamocenost, strach agresivita, krádeže mezi žáky).
- Komunikace učitele s ostýchavými a slabšími žáky.
- Při hodinách TV si vyučující všímá, zda na těle žáka nejsou viditelné následky násilí.
- Třídní učitel sleduje absenci žáků (šikanovaní žáci se bojí chodit do školy).

Příloha IV

Formulář k zaznamenání výpovědi žáku při šikaně nebo ublížení

<u>Střední škola obchodní a Vyšší odborná škola, České Budějovice, Husova 9</u>	
VÝPOVĚĎ ŽÁKA O ŠIKANĚ NEBO UBLÍŽENÍ	
Svěděk – oběť – agresor (vhodné zakroužkujte)	
Jméno:	
Třída:	
Třídní učitel:	
Popis situace (kde a kdy k situaci došlo, kdo byl přítomen, další skutečnosti):	
Podpis zapisovatele:	Dne:
Podpis žáka:	
Podpisy dalších přítomných:	

CO DĚLAT, KDYŽ...

...vidím, že je někomu ubližováno

1. ZAJDI ZA VYUČUJÍCÍM, TŘÍDNÍM UČITELEM, ŠKOLNÍM METODIKEM PREVENCE, VÝCHOVNÝM PORADCEM NEBO VEDENÍM ŠKOLY.
2. VŠE POPRAVDĚ ŘEKNI, TVOJE VÝPOVĚĎ BUDE SEPSÁNA. MLUV JEN PRAVDU – CO JSI VIDĚL, KDE, KDY, KOHO. TVOJE VÝPOVĚĎ JE VELMI DŮLEŽITÁ, PODEPIŠ JI.
3. SITUACI ZEČNEME ŘEŠIT, MOŽNÁ TĚ POŽÁDÁME JEŠTĚ O POMOC.
4. NEZAPOMEŇ, ŽE NEJDE O BONZOVÁNÍ. BONZÁK NEJSI, JEN TI NENÍ LHOSTENÉ, POKUD NĚKDO NĚKOMU UBLIŽUJE.
5. PŘEDEM ZA TVOU VÝPOVĚĎ DĚKUJEME.